

Vypracoval: Jan K.

Identifikace pamětníka: Žena, 53 let, vysoká škola, psycholožka, bydlící v Praze

Co se ti jako první vybaví, když se řekne slovo normalizace?

Období roku 71 a dál

A konkrétně?

Já jsem v tomto období přecházela ze základní na střední školu a hodně se mě dotklo, že jsem nebyla přijata, oficiálně pro takzvaný „velký počet uchazečů“, ale bylo to z kádrových důvodů.

Proč zrovna tebe? Co jsi měla v kádrovém posudku?

Neměla jsem dělnický původ a můj otec byl vyhozený z práce, a protože byl i členem KSČ, tak byl vyloučen i ze strany. Rodiče však spolu nežili, takže mně to připadalo absurdní, já jsem to tenkrát vlastně nevěděla a zjistila jsem to až díky tomuhle.

Četla jsi tenkrát Rudé právo?

Ne! (*smích*)

Vůbec ne? Dalo se to číst?

Rodiče to nekupovali a ty noviny byly všechny úplně stejné. Jediný co se trochu odlišovalo, byla Lidová demokracie, lidovky se tomu říkalo. Oficiálně to vydávala Lidová strana, ale já myslím, že se to odlišovalo jenom tím, že měli lepší inzerci. Jinak ale byly ty noviny všechny přes kopírák. Bylo jedno, jestli jsi kupoval Svobodné slovo, Rudé právo nebo Zemědělské noviny.

Co jsi tenkrát hlavně četla?

(*úsměv*) Já v té době četla hlavně Kafku a spol. Pak jsem taky četla starý autory jako Homéra... Jo a taky jsem vlastně přečetla celého Jiráska! Tím jsem byla divná. (*smích*)

Četla jsem spíše klasiky jako Dostojevského a tak.

Dostaly se k tobě někdy samizdaty?

Ano, ale bylo to velmi pracné, bylo na pauzákách... průklepový papír se to jmenovalo. Normálně na stroji přepisovaný. Byla to docela fuška. Takhle jsem četla víc věcí. Navíc doma byly ještě knížky, které se koupily v 60. letech a pak už se nesměly vydávat. Kunderu, Solženicyna. Věci, které se už na normalizace nesměly vydávat, ale doma prostě byly.

Takže máš štěstí, že rodina četla a ty ses k tomu dostala?

Jo no, doma bylo vždycky hodně knížek.

Sbírala jsi céčka?

Ne, ne. (*smích*) Buď mě to nějak minulo, že už jsem byla velká a taky mě to asi nebavilo. Takže ne, céčka jsem nikdy neshbírala.

Jak jsi vnímala výbuch v Černobylu?

Nejvíce jsem to asi vnímala kvůli Kubovi (*//starší syn, kterému byly dva roky*), ale to riziko, co by z toho všechno mohlo být, to asi nikdo nedokázal odhadnout. Víím, že tady byly takový vtipy na téma světélkující houby, ale spoustu věcí si uvědomuju až s odstupem, že spoustu věcí jsme nevěděli a nic nám neřekli. A když to řekli, tak to bylo bagatelizovaný, jako že támhle pár lidí položilo hrdinsky život. Absolutně žádný varování vůči zdraví. Uvědomovala jsem si to spíš v souvislosti, že jsme měli malý dítě, ale ne že bychom třeba něco nejedli, to ne. Víím, že se říkalo, že ty houby se nemají jíst. Všechno se zlehčovalo.

Jak jsi vnímala veřejnou kampaň proti Chartě 77?

Vzhledem k tomu, že otec je signatář charty 77, tak ano.

Věděla jsi, co přesně v tom stojí? Protože v novinách běžela proti-kampaň, ale vůbec se neřeklo, co to je.

Z toho hlavního směru samozřejmě ne, ale díky tomu, že táta byl právě tou dobou normalizace postižený, tak ano. Musel odejít z vysoké školy, ze zaměstnání, byl to ten člen strany, kterýho vyloučili, tak pak jezdil s autobusem a dělal v potravinách. Přestože dělal roky na kriminálce a studoval práva. Díky tomu, že byl signatářem, tak jsem věděla, o co jde. Právě kvůli tomu všemu jsem nebyla přijata na střední školu, takže jsem se začala pít, proč to je a jak to je. Věděla jsem, co je Charta 77 a kdo to přibližně podepsal a věděla jsem, co proti tomu je. Bylo to ale díky rodině. Obecně si ale myslím, že spousta lidí vůbec nevěděla, o co jde. Táta byl synem bankovního úředníka, což samozřejmě za první republiky bylo jméno a byl z rodiny docela známého architekta, nebyla to milionářská rodina, ale taky to nebyl dělnický původ a přesto, že se v 60. letech do strany dal ...

Bylo to z ideologických důvodů nebo kvůli práci?

To nevím, ale spíš si myslím, že ta práce na kriminální policii ho k tomu donutila. Tam v momentě, kdy chtěl dosáhnout nějaký pozice a studoval přitom práva a chtěl vystudovat tak to bylo asi nutný.

Poslední otázka je, jak na tebe působila celá ta akce té Anticharty?

Já osobně musím říct, že když jsem zpětně viděla záběry z Národního divadla a lidi, kterých jsem si vážila, jako byl Heger a tihle, kteří to údajně podepsali, tak si myslím, že ty lidi museli jít strašně sami proti sobě. Je to dvousečný a nikdy bych je neodsuzovala, protože ta doba

byla hrozná. Neomlouvám je, ale zároveň bych si je nikdy nedovolila odsoudit, protože právě na tyhle lidi, kteří byli vidět, byl vyvíjen tlak. Když mohli říct, že národní umělec Karel Heger, který pro řadu lidí znamenal symbol, že to podepsal, tak to bylo něco, to bylo sousto. V tomhle směru si myslím, že ty jednoznačný odsouzení jsou špatný a chtěla bych vidět lidi, kteří je jednoznačně odsoudí, jak by se oni v té pozici zachovali. Že třeba lidi to podepsali a pak toho litovali a nesli si to trauma do konce života, to je jiná věc. Hegera, když jsme u toho, to stálo život. Svět není ani černý ani bílý, je to vždycky mezi tím. Není to omluva, ale kdo umí dneska jednoznačně říct - komu je dvacet: „Ti komunisti to podepsali“, tak neví, o čem mluví. V té době nežili - v tom tlaku, v tom uzavření, bez informací a těžko když to byl táta od rodiny a řekli mu: „Tak buď tadyhle budeš bez práce, nebo támhle budeš přikládat v kotelně a byl to třeba akademik, tak to volba musela být hrozně těžká. Není to omluva, ale...

je to asi zdůvodnění.

Rozhovor probíhal v příjemné a pohodové náladě. Zpočátku spíše vtipná část se změnila ve vážnější náladu. Dozvěděl jsem se však mnoho informací, které jsem předtím nevěděl.